

KUNNSKAPSSENTER
FOR UTDANNING

Årsmelding 2016

KUNNSKAPSSENTER FOR UTDANNING
BESØKSADRESSE: Drammensveien 288, 0283 Oslo
POSTADRESSE: Postboks 564, NO-1327 Lysaker
FORSIDEFOTO: Shutterstock

TITTEL: Årsmelding 2016

KUNNSKAPSSENTER FOR UTDANNING
TELEFON: +47 22 03 70 00
EPOST: kunnskapssenter@forskningsradet.no
INTERNETT: www.kunnskapssenter.no
FACEBOOK: [kunnskapssenter](https://www.facebook.com/kunnskapssenter)
TWITTER: [kunnskapsrad](https://twitter.com/kunnskapsrad)

Kunnskapssenter for utdanning ble formelt åpnet i mai 2013. Kunnskapssenterets primære oppgave er å produsere, samle, syntetisere og spre forskningskunnskap om ulike problemstillinger i utdanningssektoren.

Direktørens beretning	2
Kunnskapssenter for utdanning – mål og oppgaver.....	4
Kunnskapsoversikter og publikasjoner	5
Evnerike elever	5
Fysisk aktivitet	5
ICT in Education.....	6
Kommunikasjon og formidling	7
Presentasjoner	7
Internasjonale vitenskapelige konferanser	8
Internasjonalt samarbeid.....	8
Nyhetsaker.....	9
Kunnskapsparlament	9
Nettsiden	9
Kunnskapsbasen.....	9
Sosiale medier.....	10
Brukerrådet.....	10
Ansatte	10
Formatutvikling.....	11

DIREKTØRENS BERETNING

”Utviklingen mot stadig nye tidsskrift og økt antall artikler gjør det nesten umulig for enkeltindivider å ha oversikt, og derfor er det viktig å få oppsummert forskning”

Forståelsen av hvor viktig det er å ha et godt kunnskapsgrunnlag for beslutninger øker i alle sektorer, og flere etterspør forskning. På alle fagområder øker volumet av publiserte vitenskapelige artikler. Norges forskningsråds Indikatorrapport fra 2016¹ viser at artikkelproduksjonen i Norge har hatt en årlig vekstrate på 9,4 prosent i perioden 2005 – 2015, og Norge ligger nå som nummer 17 av 39 land, med 12.887 publiserte artikler. Tabellen toppes av USA, som står for 19,2 prosent av verdens vitenskapelige kunnskapsproduksjon og har flest publikasjoner i 2015 (403.110). Samtidig har land som Kina, Malaysia, Saudi-Arabia og Iran hatt større relativ vekst enn USA. For eksempel har Kina i løpet av de siste tjue årene 22-doblet sin produksjon av vitenskapelige arbeider.

Utviklingen mot stadig nye tidsskrift og økt antall artikler gjør det nesten umulig for enkeltindivider å ha oversikt, og derfor tas det initiativ til å få oppsummert forskning. Ettersom det er svært ressurskrevende å utarbeide en systematisk kunnskapsoversikt – både fordi flere forskere må samarbeide på alle stadier av prosessen og fordi det er en kompleks og komplisert prosess som tar lang tid – etableres kunnskapsenheter og forsker-

nettverk som utvikler metoder som egner seg for å oppsummere forskning. Det siste tilskuddet i Norden er det svenske Skolforskningsinstituttet (Skolfi), som er en viktig samarbeidspartner for Kunnskapssenter for utdanning.

Som medlem i det europeiske EIPPEE-nettverket bidrar Kunnskapssenter for utdanning i den internasjonale diskusjonen om formatutvikling og forutsetninger for at forskningen skal bli til nytte for policy og praksis. Flere land er nå opptatt av at utdanningssektoren trenger en infrastruktur for kunnskapsflyt, og at kunnskap ikke bare kan flyte én vei. Tradisjonell lineær tenkning er til liten hjelp hvis målet er at forskning skal bidra til bedre informert praksis. Kunnskapsmobilisering forutsetter koordinert innsats fra flere parter. At Kunnskapssenterets systematiske kunnskapsoversikter blir brukt i parallelle policyprosesser, hvor kunnskap fra forskning kobles med erfaringsbasert kunnskap, betraktes som så interessant at Kunnskapssenteret har blitt invitert til flere internasjonale konferanser i 2016 for å fortelle om pågående policyprosesser i Norge.

Kunnskapssenter for utdanning har en viktig oppgave i å bidra til å styrke kunnskapsbasen i utdanningssektoren, og om dette arbeidet skal lykkes, trenger senteret gode samarbeids-

¹ https://www.forskningsradet.no/prognett-indikatorrapporten/indikatorrapporten_2016/1254018195927

partnere. Derfor har KSU i 2016 deltatt i flere samarbeidsprosjekt, nasjonalt og internasjonalt.

På oppfordring fra sekretariatet for Jøsendalutvalget oppsummerte kunnskapssenteret våren 2016 forskning om evnerike, eller høyt presterende elever. Denne elevgruppen har hittil ikke fått mye oppmerksomhet, verken blant forskere eller utdanningspolitikere. Forskningsoppsummeringen, *Evnerike elever og elever med stort læringspotensial*, ble brukt som et viktig kunnskapsgrunnlag i NOU 2016:14 *Mer å hente – Bedre læring for elever med stort læringspotensial*. Det er snakk om en elevgruppe som risikerer å bli misforstått og ikke få riktig oppfølging i skolen hvis de ikke blir oppdaget tidlig nok. Forskere rapporterer både om underprestering, frafall, sosial stigmatisering og mobbing. Et sentralt poeng i forskningsoppsummeringen er at det sosiale miljøet er svært viktig for høyt presterende elever. Manglende tilknytning nevnes som forklaring på hvorfor noen elever med stort læringspotensial dropper ut av skolen.

Kunnskapssenterets forskningsoppsummering ble presentert på en godt besøkt forskningsfrokost i regi av Divisjon for samfunn og helse i Norges forskningsråd, og funnene ble kommentert av Skoleproffene fra Forandringsfabrikken, en av Kunnskapssenterets samarbeidspartnere.

Høsten 2016 utarbeidet kunnskapssenteret en systematisk kunnskapsoversikt med tittel *Hvordan fysisk aktivitet i skolen kan fremme elevers helse, læringsmiljø og læringsutbytte* for Utdanningsdirektoratet. Målet var å finne svar på om fysisk aktivitet har effekt på fysisk helse, psykisk helse, læringsutbytte og læringsmiljø. Det var mange parter involvert i et stort anlagt prosjekt, ledet av UDIR. Det nyetablerte senteret for mat, helse og fysisk aktivitet på Høgskolen i Bergen oppsummerte den erfaringsbaserte kunnskapen om temaet, og forskere fra Norges Idrettshøgskole brukte den systematiske kunnskapsoversikten og den erfaringsbaserte rapporten til å utvikle modeller som det nå blir forsket på. Slik kan det avdekkes hvilke former for fysisk aktivitet det kan være gunstig for barn å unge å delta i for å lære bedre, trives og bedre sin fysiske form.

Kunnskapssenteret har også internasjonale samarbeidspartnere. Forskningskartleggingen Partnerskap i lærerutdanningen, som KSU gjennomførte i 2014 på oppfordring fra ProTed, senter for fremragende lærerutdanning (ved UiO og UiT) ble presentert på et invitert symposium i ECER (European Conference on Educational Research), og i desember 2016 ble en engelsk versjon med tittelen *Partnership in teacher education – a research mapping*, publisert i *European Journal of Teacher Education*.

KUNNSKAPSSENTER FOR UTDANNING – MÅL OG OPPGAVER

Som faglig autonom aktør arbeider Kunnskapssenter for utdanning (KSU) etter høy internasjonal standard med å sammenstille utdanningsforskning i ulike format og utvikle kunnskap om hvordan forskning kan styrke utdanningssektoren.

Kunnskapssenterets viktigste mål er:

- å sammenstille og formidle forskning som er relevant for målgruppene
- å bidra til en kunnskapsbasert politikk-utforming, forvaltning og praksis samt en kunnskapsbasert utdanningsdebatt

Dette skal oppnås ved at Kunnskapssenteret:

- samler og presenterer systematiske kunnskapsoversikter i en åpen kunnskapsbase
- oppsummerer og oversetter tilgjengelige kunnskapsoversikter, rapporter og kortfattede oversikter
- presenterer sentrale forskningsresultat fra norsk og internasjonal utdanningsforskning
- identifiserer kunnskapshull, og spiller disse inn til myndigheter, forskningsmiljøer og relevante programsatsinger i Norges forskningsråd
- bidrar til økt kompetanse og kapasitet på sammenstilling og oppsummering av forskningsresultater, i samarbeid med norske og internasjonale forskere
- skaper møteplasser for forskere, praktikere og myndigheter

Solvi Lillejord og Kristin Børte presenterer "Teacher Evaluation as a 'wicked' policy problem" sammen med Håkon Kavli og Eyvind Elstad. — på Campbells *What works Global Summit*, september 2016

KUNNSKAPSOVERSIKTER OG PUBLIKASJONER

I 2016 har Kunnskapssenteret fullført en forskningsoppsummering, en systematisk kunnskapsoversikt og en systematisk kartlegging.

Evnerike elever og elever med stort læringspotensial

Børte, K., Lillejord, S. & Johansson, L. (2016). *Evnerike elever og elever med stort læringspotensial: En forskningsoppsummering*. Oslo: Kunnskapssenter for Utdanning. www.kunnskapssenter.no. [les her](#)

Kunnskapssenteret har bidratt med kunnskapsgrunnlag til Jøsendalutvalgets arbeid med NOU 2016: 14 *Mer å hente – Bedre læring for elever med stort læringspotensial* i form av en forskningsoppsummering om evnerike elever og elever med stort læringspotensial. Forskningen viser at den sosiale konteksten som læringen foregår i har stor betydning for denne elevgruppen. Forskningen anbefaler at elever med stort læringspotensial får et pedagogisk godt gjennomtenkt undervisningsopplegg med progresjon og stadig nye innfallsvinkler på fagstoffet. For at evnerike elever og elever med stort læringspotensial skal få tilpasset opplæringen etter sine behov, trenger lærere lederstøtte.

Forskningsoppsummeringen er referert mer enn 40 ganger i NOU 2016:14 *Mer å hente – Bedre læring for elever med stort læringspotensial*. Kunnskapsdepartementet.

Hvordan fysisk aktivitet i skolen kan fremme elevers helse, læringsmiljø og læringsutbytte

Lillejord, S., Vågan, A., Johansson, L., Børte, K. & Ruud, E. (2016). *Hvordan fysisk aktivitet i skolen kan fremme elevers helse, læringsmiljø og læringsutbytte. En systematisk kunnskapsoversikt*. Oslo: Kunnskapssenter for Utdanning. www.kunnskapssenter.no [les her](#)

Denne systematiske kunnskapsoversikten inngår som kunnskapsgrunnlag i et stort prosjekt som ledes av Utdanningsdirektoratet. Prosjektet har som mål å øke fysisk aktivitet blant ungdom. Prosjektet skal blant annet utvikle modeller som skal prøves ut i ungdomsskoler og forskes på.

Kunnskapsoversikten viser at fysisk aktivitet forbedrer fysisk helse, mens sammenhengene mellom fysisk aktivitet og psykisk helse, læringsmiljø og læringsutbytte er mindre entydige. Det er imidlertid noen mønstre som fremtrer på tvers av forskningen og som utgjør forutsetninger for at tiltak med fysisk aktivitet skal lykkes: tiltak bør ivareta sosiale relasjoner, de bør være av en slik intensitet, varighet og frekvens at de fører til forbedret fysisk form og de bør tilpasses aktørene. Dette krever både implementeringskvalitet, kompetanse i og kunnskap om fysisk aktivitet.

A systematic mapping of the effects of ICT on learning outcomes

Morgan, K., Morgan, M., Johansson, L. & Ruud, E. (2016). *A systematic mapping of the effects of ICT on learning outcomes*. Oslo: Knowledge Center for Education. www.kunnskapssenter.no. [les her](#)

This mapping of research is undertaken to state whether ICTs contribute to improving students' learning outcome. The intention is to supplement the existing knowledge base about technology use in education by asking: What may – realistically – be expected from introducing digital technology in educational settings? The different forms of educational technologies included in this mapping are, used in a variety of educational contexts, and with a wide range of goals. The inherent heterogeneity of the material therefore makes it difficult to draw clear conclusions concerning the effectiveness of ICT in education. However, some features appear across the studies. The more rigorous meta-analysis included in the mapping, consistently report effect sizes in the range of 0,1 to 0,3. In addition, when the technology is accompanied with some kind of instructional support, either embedded in the software or through teacher supervision, the effects seem to increase significantly. Obviously, it is not the technology in itself that promotes learning outcomes, but the design of the software and/or the pedagogical use of the device.

Vitenskapelige artikler

Lillejord, S., & Børte, K. (2016). Partnership in teacher education—a research mapping. *European Journal of Teacher Education*, 39(5), 550-563.

This mapping of research on partnership in teacher education provides an overview of themes and analyses problems identified in the studies that were included. The mapping gives a status of research in the field; identifies knowledge gaps and suggests improvements in partnership models. Studies included describe partnerships as complex and resource-intensive cross-institutional infrastructures for knowledge sharing, with the ambition to enhance the practice-relevance of teacher education, bridge theory and practice and support mentoring and professional learning. How well partnerships function depends on how they are structured, responsibilities defined and work divided. The studies reveal tensions at all levels, and argue for the need for competent academic leadership in the establishment, running and renewal of partnerships. A major challenge is how to establish and maintain productive learning relations between the partners. As some current models appear to be dysfunctional, there is an obvious need for innovative thinking in teacher education partnerships.

Øvrige publikasjoner:

Lillejord, S. & Børte, K. (2016). Forsvinner det kompetente barnet i overgangen fra barnehage til skole? *Barnehagefolk*. Nr. 2. 2016.

Lillejord, S. & Johansson, L. (2016). Effekten av fysisk aktivitet i skolen – mange uavklarte spørsmål. *Bedre skole*. Nr. 4. 2016.

Johansson, L. & Ruud, E. (2016). Physical activity and learning outcomes: a quest for elusive effects? A sub-review of a systematic review. Conference proceeding, Youth sports conference 2016.

KOMMUNIKASJON OG FORMIDLING

PRSENTASJONER

KSU blir ofte invitert til å presentere senterets systematiske kunnskapsoversikter eller snakke om hvordan forskning kan tas i bruk i utdanningssektoren. I likhet med tidligere år har også 2016 vært preget av stor aktivitet.

Evnerike elever og elever med stort læringspotensial

Lillejord, S. og Børte, K. presenterte rapporten på innspillskonferanse arrangert av Jøsendalutvalget på Gardermoen, 16. mars.

KSU presenterte forskningsoppsummering om høyt presterende elever på et frokostseminar i regi av Norges forskningsråd på Grand Hotel, 16. juni.

Fysisk aktivitet

KSU presenterte den systematiske kunnskapsoversikten *Hvordan fysisk aktivitet i skolen kan fremme elevers helse, læringsmiljø og læringsutbytte* på avdelingsmøte i Utdanningsdirektoratet, 8. september.

Lillejord, S., Ruud, E. og Johansson, L. presenterte den systematiske kunnskapsoversikten på workshop i Utdanningsdirektoratet 12. september.

Ruud, E. og Johansson, L. presenterte rapporten på et symposium om fysisk aktivitet på Høy-skolen Kristiania, 16. september.

Lærervurdering og lærerprofesjonalitet

Lillejord, S. holdt innlegg på GNIST-konferanse i Bergen om KSUs rapport om Lærervurdering, 28. januar.

Lillejord, S. holdt innlegg om lærerprofesjonalitet og lærervurdering, for skolelederne i Ringsaker kommune, 9. februar.

Lillejord, S. presenterte lærerprofesjonalitet på GNIST samarbeidsmøte (ledet av Kunnskapsministeren), 2 mars.

Lillejord, S. holdt Keynote om lærerprofesjonalitet på GNIST-konferanse 1. april.

Andre nasjonale presentasjoner

Lillejord, S. presenterte KSU-rapporter for lærere på BIRI ungdomsskole, 8. februar.

Ruud, E. presenterte Frafallsrapporten for Hedmark fylkeskommune 29. februar.

Lillejord, S. holdt innlegg om Det Nasjonale Kvalitetsvurderingssystemet (NKVS) for ledergruppen i Utdanningsdirektoratet om 8. april.

Lillejord, S. presenterte rapporten om partnerskap for ansatte i lærerutdanningen på NTNU (Universitetsskoleprosjektet), 14. april.

Lillejord, S. presenterte Kunnskapscenteret for SIUs internasjonale forum på Voksenåsen, 9. mai.

Lillejord, S. presenterte funn fra den systematiske kunnskapsoversikten *Overgang fra barnehage til skole* på Nansenskolen, 11. mai.

Lillejord, S. holdt innlegg om humaniora i utdanning på lanseringsseminar for Nytt Norsk Tidsskrift, 26. mai.

Lillejord, S. og Morgan, K. oppsummerte SLATE-Kick-Off på Universitetet i Bergen, 8-10. juni.

Lillejord, S. presenterte Kunnskapscenterets rapporter på en workshop om tidlig innsats på Høyres Kommunalkonferanse i Trondheim, 9. september.

Børte, K. og Johansson, L. presenterte "Tilpasset opplæring – Tilpasset standardeleven? Hva vet vi om tilpasset opplæring i norsk skole?" for Faglig råd for PP-tjenesten, Oslo Plaza, 20. september.

Oxford 2016, Dr. John Jerrim, Prof Steve Strand, Prof Jo-Anne Baird Prof Eckhard Klieme, Prof David Kaplan, Prof Sølvi Lillejord Prof Pam Sammons og Prof Leonidas Kyriakides, PISA seminar.

Lillejord, S. holdt innlegg om kunnskapsbasert politikkkutforming for politikere i Bergen, 8. oktober.

Lillejord, S. og Børte, K. presenterte den systematiske kunnskapsoversikten *Overgang fra barnehage til skole* for ansatte i barnehage/skole GLØD-prosjektet (Fylkesmannen i Oslo/Akershus), 11. oktober.

Internasjonale vitenskapelige konferanser

Lillejord, S., Elstad, E., Kavli, H., & Børte K., (26.-28. Sept 2016) Teacher evaluation as a "wicked" policy. Paper presented at What Works Global Summit, Campbell collaboration, 26-28 September 2016, London.

Lillejord, S., Børte, K., & Hopfenbeck, T. (3-5 Nov. 2016) Teacher evaluation – trapped between quality assurance, control and learning: Assessing teacher professionalism – formatively. Paper presented at the AEA-Europe 17th Annual Conference - Social and Political underpinnings of Educational Assessment 3rd-5th November 2016, Limassol Cyprus.

Lillejord, S., Lund A. & Jeppesen, S.(2016) Partnership in Teacher Education. Paper presented at the EIPPEE conference 8-9 Nov, Copenhagen.

Johansson, L., & Ruud, E., (2016) Physical activity and learning outcomes: a quest for elusive effects? A sub-review of a systematic review, Paper presented at the Youth Sports conference, 9.-10. September, Ljubljana.

Internasjonalt samarbeid

I løpet av 2016 har KSU ytterligere styrket sitt internasjonale kontaktnett:

Lillejord, S. var invitert deltaker på International Summit on the Teaching Profession i Berlin 2.-4. mars.

Lillejord, S. var invitert av EU-kommisjonen til å delta i paneldebatt i Den Haag, med tema Evidence-and Data-informed Policy making for Education: Ways Forward 5.-7. april.

Lillejord, S. presenterte KSU for Policy Network i Oslo. Tema: Hva virker i utdanning? 25. mai.

Lillejord, S. presentere KSU for utdanningskomiteen i det svenske Vetenskapsrådet 25. mai.

KSU møtte Skolforskningsinstituttet i Stockholm, 31. mai – 2. juni.

KSU hadde besøk av Olivier Quere, fra Institut Français d'Éducation (IFÉ), École Normale Supérieure i Lyon 23. juni.

KSU arrangerte seminar i Oslo med deltakere fra Skolforskningsinstituttet og en tysk delegasjon med forskere fra flere tyske universiteter ledet av KMK (Kultusministerkonferenz) og innlegg fra Kunnskapsdepartementet, 22-23. november.

30. november: Deltakelse på metode-workshop, arrangert av Evidence Aid i Oxford.

Lillejord, S. var invitert til å oppsummere internasjonal workshop om PISA-resultatene, Universitetet i Oxford, 8-9. desember.

Nyhetsaker i media

18. juni: Dagbladet "Har du et evnerikt barn?" Intervju med Sølvi Lillejord om funn i forskningsoppsummeringen.

20. juni: Sølvi Lillejord deltok i TV2 Nyhetskanalen for å presentere forskningsoppsummeringen: *Evnerike elever og elever med stort læringspotensial*

15. september: Utdanningsnytt.no "Differensiert undervisning skal hjelpe dei flinkaste elevane" Artikkel med henvisninger til forskningsoppsummeringen *Evnerike elever og elever med stort læringspotensial*.

15. september: VG "Catinka (17) kjedet seg så mye på skolen at hun vurderte å slutte" Artikkel med henvisninger til forskningsoppsummeringen *Evnerike elever og elever med stort læringspotensial*.

Øvrige aktiviteter

Som Forskningsrådets representant i NRLU deltok Sølvi Lillejord i NRLU, i Sogndal (17.-18. februar) og Bergen (26.-28. oktober)

KSU har skrevet høringsuttalelse til Gjedrem-rapporten, og deltatt i møter i Organiseringsprosjektet til KD.

Sølvi Lillejord var førsteopponent for Rikke Wendts avhandling Systematiske Reviews og kvalitativ forskning. Inndragelse af kvalitativ forskning i systematiske reviews på uddannelsesområdet, på Aarhus Universitet.

Det er avholdt møter med KD, UDIR, KS, NOKUT, Utdanningsforbundet, ProTed, Bydel Alna, Ungt Entreprenørskap, Forandringsfabrikken, NIFU, NORAD, NIH, Campbell, Elevorganisasjonen, Astrup-stiftelsen, SLATE.

KSU har deltatt i planleggingen av forskjellige konferanser, blant annet FINNUTs utdanningskonferanse 2016 og ICSEI 2019 som skal arrangeres av Universitetet i Stavanger.

KSU har på forskjellige måter i løpet av året bidratt i KDs arbeid med utviklingen av den nye lærerutdanningen. En kartlegging av forskning om prinsipper for *Lærerutdanning som profesjonsutdanning* ble oversendt KD.

Et notat om kjennetegn ved gode undervisningspraksiser i høyere utdanning ble oversendt Kunnskapsdepartementet i forbindelse med arbeidet med meldingen om *Kvalitet i høyere utdanning* som kommer i 2017.

Kunnskapsparlament

15. september ble det, i samarbeid med ProTed, Senter for fremragende lærerutdanning, arrangert et Kunnskapsparlament med tema "Forskningsbasert lærerutdanning". Keynote ble holdt av professor Auli Toom, Universitetet i Helsinki. Arrangementet hadde vel 100 påmeldte deltakere, det ble streamet og er tilgjengelig på KSUs hjemmeside.

Nettsiden

Kunnskapssenterets hjemmeside består av en kunnskapsbase samt en rekke informasjons-/oversiktssider og en nyhetstjeneste. Nettstatistikken for 2016 viser at Kunnskapssenterets egne publikasjoner er populære: Med unntak av startsiden er forskningsoppsummeringen "Evnerike elever og elever med stort læringspotensial" hyppigst besøkt. Deretter følger den systematiske kunnskapsoversikten Frafall i videregående opplæring. Hjemmesiden har vel 12 000 visninger i 2016.

Kunnskapsbasen

Fordi Kunnskapssenteret skal bidra til mer kumulativ utdanningsforskning er en viktig oppgave for senteret å etablere, fornye og vedlikeholde en kunnskapsbase med den beste tilgjengelige kunnskapen fra forskning om utdannings spørsmål for hele sektoren. Her publiseres forskningsrapporter og kunnskapsoversikter for utdanningsfeltet. Biografisk informasjon og sammendrag publiseres på nettsiden, og mange av rapportene kan lastes ned som fulltekst i pdf. Per 31. desember 2016 inneholdt basen 152 publikasjoner.

Sosiale medier

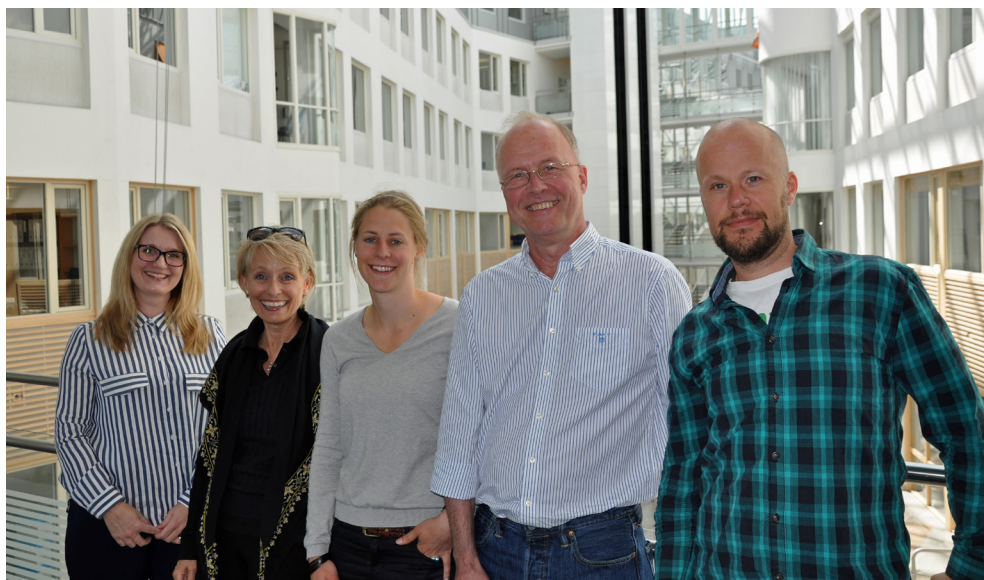
Kunnskapssenteret bruker sosiale medier for å supplere hjemmesiden og for å øke oppmerksomheten omkring tema vi ønsker å profilere. Facebook og Twitter brukes aktivt før, under og etter arrangement. Per 31.12 hadde Kunnskapssenterets twitter-feed 432 følgere, mens Facebooksiden hadde 937 følgere.

Brukerrådet

Brukerrådet skal bistå KSU ved å fungere som en faglig diskusjonspartner for senteret. Brukerrådet består av forskjellige aktører fra utdanningssektoren. Det ble arrangert et møte med Brukerrådet den 17. november 2016, der nye rapporter og aktuelle prosjekter ble presentert.

ANSATTE I 2016

Sølvi Lillejord	Direktør
Erik Ruud	Forsker
Kristin Børte	Forsker
Konrad Morgan	Forsker (40 % stilling)
Lotta Johansson	Forsker
Esther T. Canrinus	Forsker (fra november)
André Vågan	Forsker (til juni)

Fra venstre: Kristin Børte, Sølvi Lillejord, Lotta Johansson, Erik Ruud og André Vågan. Konrad Morgan og Esther T. Canrinus var ikke tilstede da bildet ble tatt. *Foto: Siv Haugan*

FORMATUTVIKLING

Kunnskapssenter for utdanning arbeider systematisk med å videreutvikle sjangeren systematiske kunnskapsoversikter (systematic reviews). Dette arbeidet er nødvendig for å møte kunnskapsbehovet hos senterets ulike målgrupper, slik som politikktutformere, forskere samt ansatte i utdanningsadministrasjon og -praksis. Ved å utvikle ulike formater for syntetisert forskning, er det mulig å skreddersy produkter til ulike kunnskapsbehov og ivareta kunnskapsbehov på kortere tid. Arbeidet med å utvikle ulike formater er nært knyttet opp til tre av målene for Kunnskapssenteret: 1) å sammenstille og formidle forskning, 2) å bidra til en kunnskapsbasert politikktutforming, forvaltning og praksis og 3) å utvikle kompetanse og kapasitet på sammenstilling og oppsummering av forskningsresultater.

Formatene utvikles i forbindelse med ulike forskningsoppdrag og er et resultat av å skreddersy produkt til det aktuelle kunnskapsbehovet som samarbeidspartner eller oppdragsgiver har. De tre formatene bygger alle på systematiske søk og transparent gjennomgang av forskningslitteraturen i alle ledd av prosessen. Det blir gjort brede litteratursøk på tvers av fagområder i flere elektroniske databaser. Et forhåndsbestemt sett av inklusjon- og eksklusjonskriterier blir benyttet for å velge ut studiene og de er også gjenstand for en kvalitet- og relevansvurdering før endelig bestemmelse om inklusjon av studien blir gjort. Som en del av formatutviklingen jobber også Kunnskapssenteret med metodeutvikling for å forbedre metodene for syntetisering av kvalitativ forskning. Det er etterspørsel etter kvalitative studier og ønske om at de skal inkluderes i systematiske kunnskapsoversikter. Dette skyldes at man i tillegg til å få kunnskap om hva som virker også har behov for å vite hvorfor noe har effekt eller hvordan effekten oppstår (eller uteblir). Det er derfor nødvendig å videreutvikle metodene for syntetisering av kvalitative studier.

Hittil har Kunnskapssenteret syntetisert forskning i tre ulike formater:

Systematisk kunnskapsoversikt

En systematisk kunnskapsoversikt samler og syntetiserer studier om spesielle forskningstema eller problemstillinger, basert på systematiske søk og formelle kriterier for vurdering, utvelgelse og analyse av relevante studier. En systematisk kunnskapsoversikt forutsetter et bredt tilfang av primærlitteratur på temaet som undersøkes. Nytteverdien av en slik oversikt er at: 1) den gir solid dybde- og breddeinnsikt, 2) man kan si noe om hva som virker, hvordan det virker, ulike faktorer som påvirker, og viktige forutsetninger som må være tilstede for at det skal virke, 3) den kan identifisere kunnskapshull på feltet, samt teoretiske og metodologiske pluss- og minussider ved forskningen og 4) man kan være sikker på funnene som rapporteres. En systematisk kunnskapsoversikt er det mest omfattende av formatene for syntetisering av forskning

KSU har totalt utviklet fire systematiske kunnskapsoversikter: 1) Lærervurdering, 2) Frafall i videregående opplæring og 3) Overgang fra barnehage til skole, 4) Fysisk aktivitet i ungdomsskolen.

Forskningsoppsummering

Forskningsoppsummering (review of reviews) er en systematisk gjennomgang av publiserte reviewartikler på et forskningsfelt. En forskningsoppsummering forutsetter at det finnes review-artikler på temaet. Formatet egner seg for temaer det er forsket mye på. Nytteverdien av dette formatet er knyttet til at det gir: 1) muligheter til å identifisere mønstre og trender i forskningen, 2) at man kan trekke sikre konklusjoner om hovedtrekkene i forskningen, og 3) det kan gjennomføres på kortere tid enn en systematisk kunnskapsoversikt.

KSU har utviklet to forskningsoppsummeringer:
1) Om forhold ved skolen med betydning for mobbing, på oppdrag fra sekretariatet for Djupe-
dalutvalget, KD, 2) Evnerike elever og elever med
stort læringspotensial, på oppdrag av sekretaria-
tet for Jøsendalutvalget, Udir.

Forskningskartlegging

En forskningskartlegging (mapping) gir et
overblikk over eksisterende forskning på et
bestemt område. Den kan vise om det er grunnlag
for å gjøre en systematisk kunnskapsoversikt på
området og samtidig avsløre kunnskapshull på
forskningsfeltet. En forskningskartlegging
presenterer også konklusjonene fra den
forskningen som er kartlagt og gir en status for
forskningen på feltet. En forskningskartlegging
forutsetter at det finner forskning på temaet og
passer godt til et ungt forskningsfelt. Nytte-
verdien av en forskningskartlegging er at den: 1)
gir et overblikk over eksisterende forskning på
feltet, 2) gir et overblikk og innsyn i temaene det
forskes på, 3) gir en status for forskningen på
feltet, og 4) avslører kunnskapshull.

KSU har utviklet to forskningskartlegginger 1)
Partnerskap i lærerutdanningen (i samarbeid
med ProTed, Senter for fremragende utdanning
Universitetet i Oslo og Universitetet i Tromsø),
2) Effekten av IKT i utdanning.

I 2016 har KSU arbeidet med å utvikle de
forskjellige stegene i samtlige format ytterligere,
blant annet ved å opprette et strukturert og
langsiktig samarbeid med Svenske Skolfors-
kningsinstituttet. I tillegg har KSU, med utgangs-
punkt i tidligere rapporter, invitert inn metode-
ekspertise med hensikt og videre styrke
kunnskapen i syntesearbeidet.

**KUNNSKAPSSENTERETS PUBLIKASJONER I
2016:**

Morgan, K., Morgan, M., Johansson, L. & Ruud, E. (2016). *A systematic mapping of the effects of ICT on learning outcomes*. Oslo: Knowledge Center for Education. www.kunnskapssenter.no

Lillejord, S., Vågan, A., Johansson, L., Børte, K. & Ruud, E. (2016). *Hvordan fysisk aktivitet i skolen kan fremme elevers helse, læringsmiljø og læringsutbytte. En systematisk kunnskapsoversikt*. Oslo: Kunnskapssenter for Utdanning. www.kunnskapssenter.no

Børte, K., Lillejord, S. & Johansson, L. (2016). *Evnerike elever og elever med stort læringspotensial: En forskningsoppsummering*. Oslo: Kunnskapssenter for Utdanning. www.kunnskapssenter.no.

Lillejord, S., & Børte, K. (2016) *Partnership in teacher education – a research mapping*. *European Journal of Teacher Education*, 39(5), 550-563

KUNNSKAPSENTER FOR UTDANNING

TELEFON: +47 22 03 70 00

EPOST: kunnskapssenter@forskningsradet.no

INTERNETT: www.kunnskapssenter.no

FACEBOOK: [kunnskapssenter](https://www.facebook.com/kunnskapssenter)

TWITTER: [kunnskapsrad](https://twitter.com/kunnskapsrad)